

Vastaus kirjalliseen kysymykseen turvapaikanhakijoiden muodostaman turvallisuusuhan ehkäisemisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mari Rantasen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 472/2019 vp:

Mihin uusiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvapaikanhakijoista aiheutuvan turvallisuusuhkan ehkäisemiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa yhtenä tavoitteena on, että ihmisten turvallisuuden tunne vahvistuu ja turvallisuusviranomaisten toimintakyky varmistetaan. Hallitusohjelmassa on erilaisia keinoja, joilla yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta vahvistetaan. Hallitus huolehtii perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta sekä torjuu ihmisiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Erityistä huomiota kiinnitetään ihmisten turvallisuuden paranemiseen, uusiin turvallisuushkiin varautumiseen ja turvallisuuden kokemuksen vahvistamiseen. Turvallisuusviranomaisten toimintakykyä parannetaan erilaisin keinoin muun muassa poliisien määrän nostamisella 7 500 henkilötövuoteen vuoteen 2022 mennessä. Vahvistuvat voimavarat kohdennetaan poliisin operatiiviseen toimintaan.

Hallitus antaa eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä kokonaisvaltaisen hallintorajat ylittävän sisäisen turvallisuuden selonteon.

Turvapaikanhakijat saavat erilaisia aktivoivia, toimintakykyä ja hyvinvointia tukevia toimia turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksissa. Osana työ- ja opintotoimintaa turvapaikanhakijoille annetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen toiminnasta. Kaikilla vastaanottokeskusten yli 16-vuotiailla asiakkailla on velvoite suorittaa suomalaisen yhteiskunnan peruskurssi. Kurssi antaa perustiedot vastaanottokeskuksessa asumiseen sekä asiakkaan oikeuksiin ja velvollisuuksiin siellä. Kurssi perehdyttää asiakasta myös laajemmin suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen ja suomalaiseen lainsäädäntöön.

Vastaanottokeskus puuttuu aina asiakkaan epäasialliseen ja rikolliseen toimintaan ja käytökseen. Vastaanottokeskus on asian niin edellyttäessä yhteydessä poliisiin. Vastaanottokeskuksissa on helposti saatavissa sosiaalipalveluja ja terveydenhuoltoa. Jos mielenterveysongelmia havaitaan, hakija ohjataan mielenterveyspalveluihin yleensä keskusten ulkopuolelle.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 472/2019 vp

Turvapaikkaprosessin kestolla, siihen liittyvällä epävarmuudella ja mahdollisella kielteisellä päätöksellä voi olla yleisellä tasolla kielteistä vaikutusta turvapaikanhakijan mielialaan ja joissakin tapauksissa mielenterveyteen. Ne myös tiedetään riskitekijöiksi ja ovat myös altistavia tekijöitä ongelmille ja erilaiselle pahoinvoinnille. Asiaan kuitenkin vaikuttaa samanaikaisesti suuri joukko muita tekijöitä ja myös sellaisia, jotka suojaavat ongelmilta tai auttavat toimimaan ja jaksamaan. Turvapaikkaprosessi pyritään Maahanmuuttovirastossa hoitamaan mahdollisimman tehokkaasti. Ulkomaalaislaissa on säädetty velvoite käsitellä kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Käsittelyaikavelvoite koskee ensimmäisiä hakemuksia, jotka on tehty säännöksen voimaantulon 20.7.2018 jälkeen. Velvoite ei koske tätä ajankohtaa ennen tehtyjä hakemuksia tai niitä, jotka on palautettu hallintotuomioistuimesta Maahanmuuttovirastoon uudelleen käsiteltäväksi. Osana vastaanottokeskusten yleistä oikeudellista neuvontaa on turvapaikkaprosessin vaiheista valmisteltu Maahanmuuttovirastossa useille eri kieliversioille videosarja, minkä ohella on päivitetty myös ”Tietoa turvapaikanhakijalle” -esite. Toimilla pyritään vähentämään turvapaikkaprosessiin liittyvää epävarmuutta.

Hallitusohjelman mukaan paperittomuutta ehkäistään ja torjutaan laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä. Avustetun paluun järjestelmää kehitetään ensisijaisena vaihtoehtona turvata kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistuminen kestävää paluuta tukien. Palautuksia toimeenpannaan tehokkaasti kunnioittaen perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten palautuskieltoja. Hallitus pyrkii saamaan aikaan palautussopimukset kaikkien keskeisten kolmansien maiden kanssa, joiden kansalaisia Suomi voi palauttaa turvallisesti.

Hallitus pyrkii toisaalta selvittämään keinoja, joilla kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maassa olon laillistamista työn perusteella helpotetaan tiettyjen edellytysten täytyessä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017 päätettiin, että luodaan ilmiöpohjaisesti yhteen toimiva ohjausjärjestelmä uusiin ja monimutkaisiin sisäisen turvallisuuden ilmiöihin. Sisäisen turvallisuuden kansallinen yhteistyöryhmä on aloittanut toimintansa syksyllä 2019. Yhteistyöryhmä on päättänyt kahdeksasta sisäisen turvallisuuden ilmiöstä, joihin pyritään löytämään uusia vaikuttamiskeinoja laajassa yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Yhdeksi sisäisen turvallisuuden ilmiöistä on tunnistettu ilman oleskelulupaa Suomeen jäävät turvapaikanhakijat. Ilmiöryhmä lähestyy kysymystä ilman oleskelulupaa maahan jäävistä turvapaikanhakijoista kokonaisvaltaisesti. Ryhmän tarkoituksena on esittää toimenpiteitä, joilla pystytään vaikuttamaan ilman oleskelulupaa Suomessa asuvien, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden määrään ja asemaan ja samalla vähentämään niitä riskejä, joita tilanteesta aiheutuu henkilöille itselleen sekä yhteiskunnalle.

Helsingissä 20.2.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo